

"Markaziy Osiyo xalqaro transport yo'laklaritizimida: strategik istiqbollar vafoydalanilmagan imkoniyatlar" xalqaro konferensiyasi ishtirokchilariga

---

Hurmatli konferensiya ishtirokchilari va mehmonlari!

Xonimlar va janoblar!

Markaziy Osiyo mintaqasining transport masalalariga bag'ishlangan xalqaro forumda ishtirok etayotgan siz, azizlarning barchangizni O'zbekiston zaminida chin dildan qutlashga ijozat bergaysiz.

Bugungi konferensiyada ishtirok etayotgani uchun mehmonlarimiz – xalqaro tashkilotlar, moliyaviy tuzilmalar, diplomatik missiyalar rahbarlariga samimiy minnatdorlik bildiraman.

Avvalo, Markaziy Osiyo mamlakatlari rahbarlarining umumiy sa'y-harakatlari bilan qisqa muddatda mintaqamizda o'zaro ishonch va yaxshi qo'shnichilikka asoslangan yangi siyosiy muhit shakllanganini qayd etishni istardim. Barcha darajadagi muloqotlar faollashdi, amaliy, o'zaro manfaatli va ko'p qirrali hamkorlikni yo'lga qo'yish borasida muhim tarixiy qadamlar tashlandi. Shu yil 15-mart kuni Ostona shahrida bo'lib o'tgan Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining birinchi maslahat uchrashuvi buning yorqin dalilidir.

2018-yil 22-iyun kuni BMT Bosh Assambleyasi tomonidan Markaziy Osiyo bo'yicha maxsus rezolyutsiya qabul qilingani mintaqaviy hamkorlikning yangi bosqichini boshlab beradigan tarixiy voqea bo'ldi.

Markaziy Osiyodagi barcha mamlakatlarning hamkorlikka samimiy intilishi va umumiy kelajak uchun mas'uliyatni his etishi mintaqamizning barqaror taraqqiyoti va farovonligining mustahkam kafolatidir.

Savdo-iqtisodiy, energetika va madaniy-gumanitar sohalardagi hamkorlik yangi sur'atlar bilan rivojlanmoqda. Suv-energetika resurslaridan oqilona foydalanish, davlat chegaralarini delimitatsiya va demarkatsiya qilish masalalarida o'zaro maqbul qarorlar qabul qilishga erishildi. Transport sohasidagi turli cheklov va to'siqlarni bartaraf etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mintaqa mamlakatlari o'rtasida viza va bojxona tartib-taomillari soddalashtirildi, qo'shimcha o'tkazish punktlari ochildi, avtomobil, temir yo'l va havo transporti qatnovlari tiklandi va bu borada o'nlab yangi yo'nalishlar yo'lga qo'yildi.

Ammo, hayotning o'zi bunday chora-tadbirlar yetarli emasligini ko'rsatmoqda.

Eng yirik xalqaro bozorlarni o'zaro bog'lab turgan Markaziy Osiyoning muhim geostrategik joylashuvini hisobga olgan holda, mintaqamizning xalqaro transport yo'laklari tizimiga integratsiyalashuvini jadallashtirish maqsadida mamlakatlarimiz sa'y-harakatlarini birlashtirish alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Bugungi kunda dengiz portlariga to'g'ridan-to'g'ri chiqish imkoniga ega bo'lmagan mintaqa davlatlarining transport-tranzit xarajatlari sezilarli darajada katta bo'lib, ular eksport qilinayotgan mahsulot qiymatining 70-80 foizigacha yetmoqda.

Bojxona tartib-taomillarining mukammal emasligi oqibatida yuk tashuvchilar tovarlarni yetkazib berishga ketadigan vaqtning 40 foizgacha bo'lgan qismini behuda yo'qotmoqda. Jahon bankining logistika sohasidagi samaradorlik indeksiga ko'ra, Markaziy Osiyo mamlakatlari 167 davlat orasida quyi o'rinlarni egallab kelmoqda. Bularning barchasi butun mintaqa transport sektori raqobatbardoshligining pasayishiga olib kelmoqda.

Shu munosabat bilan Toshkentda o'tayotgan konferensiya Markaziy Osiyoda yangi integratsiya jarayonlarini boshlash nuqtai nazaridan muhim rol o'ynashi mumkin.

Mamlakatlarimiz oldida tranzit salohiyatini yanada rivojlantirish va milliy iqtisodiyotlar tarkibida transport sohasi ulushini oshirish vazifasi turibdi. Transport infratuzilmasiga zamonaviy texnologiyalar va xorijiy investitsiyalarni jalb etish, yangi istiqbolli transport yo'laklarini shakllantirish mazkur vazifani amaliy jihatdan hal etishga yordam beradi.

BMT ekspertlarining hisob-kitoblariga ko'ra, Markaziy Osiyo mamlakatlarining kooperatsiya aloqalarini samarali yo'lga qo'yish natijasida mintaqa yalpi ichki mahsuloti o'n yilda kamida ikki barobar ko'payishi mumkin.

Shuni hisobga olib, biz Ashxobod bitimi doirasida Rossiya – Qozog'iston – O'zbekiston – Turkmaniston – Eron – O'zbekiston – Hindiston submintaqaviy transport yo'lagini shakllantirishni boshladik.

Biz O'zbekiston – Qirg'iziston – Xitoy temir yo'li qurilishi tez fursatda boshlanishiga katta umid bildiramiz. Istiqbolda bu yo'l "Sharq-G'arb" loyihasi doirasida Xitoydan boshlanadigan, Qirg'iziston va O'zbekiston orqali o'tadigan, keyinchalik yangi barpo etilgan Boku – Tbilisi – Kars temir yo'l magistrali orqali Janubiy va Sharqiy Yevropa, Yaqin Sharq mamlakatlari va O'rta yer dengizi portlariga olib chiqadigan yangi transport yo'laging muhim bo'g'ini bo'lib qoladi.

Mintaqaviy yo'laklarni rivojlantirish haqida so'z borganda, ushbu jarayonga

Afg'onistonni jalb etish muhim ekanini qayd etmasdan o'tolmaymiz. Qurib bitkazilgan Hayraton – Mozori Sharif temir yo'li va loyihalashtirilayotgan Mozori Sharif – Hirot magistrali "Shimol-Janub" loyihasi doirasida Eron, Pokiston va Hindiston temir yo'llariga hamda Choxbahor va Gvadar portlariga olib chiqadigan yangi transport yo'lagini shakllantirish imkonini beradi.

Hurmatli forum ishtirokchilari!

Mintaqamiz mamlakatlarini xalqaro, jumladan, dengiz orqali yuk tashish tizimiga integratsiya qilish xususida so'z yuritish ekanimiz, ayni vaqtda ushbu ijobiy jarayonga qator omillar to'siq bo'layotganini qayd etish lozim.

Bu, avvalo, Markaziy Osiyoda transport qatnovini rivojlantirish, to'siqlarni bartaraf etish, mintaqa davlatlarining viza, tranzit va bojxona tartib-taomillarini soddalashtirish, tarif siyosatini uyg'unlashtirish, transport infratuzilmasini takomillashtirish, istiqbolli transport yo'laklarini shakllantirish bo'yicha yagona qarash va yondashuvlar mavjud emasligi bilan bog'liq.

Shu munosabat bilan quyidagilarni taklif etamiz:

Birinchi, Jahon banki, Osiyo va Islom taraqqiyot banklari, boshqa xalqaro institutlar ekspertlari yordamida Markaziy Osiyoning mintaqaviy transport yo'laklarini rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish va shu asosda Markaziy Osiyo transport tizimini barqaror rivojlantirish bo'yicha mintaqaviy dastur qabul qilish zarur, deb o'ylaymiz.

Ikkinchi, mintaqa mamlakatlari Shanxay hamkorlik tashkiloti faoliyatida muhim rol o'ynashini hisobga olib, ushbu tashkilot doirasida transportda yuk tashish jarayonlarini integratsiyalashtirgan holda boshqarish tizimini yaratish lozim.

Uchinchi, transport-logistika sohasida mavjud muammolarni hal etishda muvofiqlashtiruvchi tuzilma bo'ladigan Markaziy Osiyo mamlakatlari transport kommunikatsiyalari bo'yicha mintaqaviy kengashni shakllantirish maqsadga muvofiq.

To'rtinchi, mintaqaning turizm jozibadorligini oshirish maqsadida transport kommunikatsiyalari va infratuzilmasini birgalikda rivojlantirish zarur. Jahon turizm tashkiloti bilan birgalikda Markaziy Osiyoda turizm xablarini rivojlantirish konsepsiyasini ishlab chiqish ayni shu maqsadga xizmat qilgan bo'lar edi.

Umid qilamanki, anjumanda ma'qullanadigan ana shu va boshqa tashabbuslarni amalga oshirish Markaziy Osiyoda barqarorlikni ta'minlashda, uni iqtisodiy rivojlangan mintaqaga aylantirishda, eng muhim xalqaro transport-tranzit markazlaridan biri sifatida mintaqamizning jahon transport xizmatlari bozoridagi raqobatbardoshligini oshirishda hal

qiluvchi rol o'ynaydi.

Bugungi konferensiya natijalari mintaqamizni xalqaro transport yo'laklari tizimiga integratsiya qilishga doir yangi yondashuv va ustuvor yo'nalishlarni ishlab chiqish, Markaziy Osiyoning ishga solinmagan ulkan salohiyatini mamlakatlarimiz va xalqlarimizning umumiy manfaatlarini yo'lida safarbar etishda foydali bo'lishiga ishonaman.

Shavkat MIRZIYOYEV,

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

O'ZA